

ΕΝ ΕΧΕΙ ΜΗΔΕΝΙΣΤΕΙ Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ

Πηγή: ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ Σελ.: 1,20-21 Ημερομηνία έκδοσης: 01-02-2019
Επιφάνεια: 1921.61 cm² Αρθρογράφος: Κυκλοφορία: 3500
Θέματα: ΙΟΒΕ

ΣΥΝ
ΕΝΤΕΥ
ΞΕΙΣ

Νίκος Βέττας

**ΔΥΝΑΜΕΙΣ
ΑΔΡΑΝΕΙΑΣ
ΜΑΣ ΤΡΑΒΟΥΝ
ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ**

ΣΕΛ. 20-21

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΦΙΝΤΙΚΑΚΗ

Δεν έχουμε ακόμη αποφασίσει αν θέλουμε να αλλάξουμε, δεν έχουμε διδαχθεί από τα παθήματα της κρίσης, παρά εξακολουθεί να καλλιεργείται η ψευδαίσθηση ότι το κράτος έχει τη λύση

και τα χρήματα για όλους, ότι μπορεί να δίνει συντάξεις στους συνταξιούχους, αυξήσει μισθών στους χαμηλά αμειβόμενους, ακόμη και κάποια εισοδήματα μέσω ειδικών ρυθμίσεων στις επιχειρήσεις, τονίζει ο Νίκος Βέττας στον «Φ». Σχολιάζοντας τη σημερινή εικόνα, ο γενικός διευθυντής του **IOBE** βλέπει ως μεγαλύτερο κίνδυνο ένα διάχυτο κλίμα ότι η έξοδος από τα μνημόνια σημαίνει επιστροφή στο παλιό μοντέλο του ισχυρού Δημοσίου, της κρατικοδίαιτης οικονομίας, δηλαδή της κανονικότητας που μας οδήγησε στην κρίση. «Και πράγματι, ισχυρές δυνάμεις αδράνειας, εντός της ελληνικής οικονομίας και της κοινωνίας, προς τα εκεί τείνουν», όπως λέει χαρακτηριστικά, προσθέτοντας ότι «βλέπουμε συνολικά αρκετές ομοιότητες ανάμεσα στο 2019 και την περίοδο 2008-2009». Ερωτηθείς αν έχει μηδενιστεί η πιθανότητα προσφυγής της χώρας κάποια στιγμή στο μέλλον σε δανεισμό, απαντά ότι παρ' όλο που θεωρεί πως σαν ενδεχόμενο δεν είναι κοντά, εν τούτοις «αν ο οποιοσδήποτε στοιχημάτιζε ποια χώρα της ευρωζώνης μπορεί να βρεθεί και πάλι στα πρόθυρα της διάσωσης, οι εννέα στους δέκα θα έδειχναν ξανά την Ελλάδα».

Στην ουσία, αυτές τις ομοιότητες με τα χρόνια πριν από τα μνημόνια βλέπουν οι αγορές και οι επενδυτές, τονίζει ο κ. Βέττας, δηλαδή «μια χώρα που μόλις έληξε τυπικά το πρόγραμμα, και δίκως να έχει διασφαλίσει την ομαλή χρηματοδότησή της, στρέφει την προσοχή της οικονομικής της πολιτικής σε επιδόματα, αυξήσεις μισθών και υποσχέσεις».

**ΝΙΚΟΣ
ΒΕΤΤΑΣ**

Ο γενικός διευθυντής του **IOBE** μιλάει στον «Φ» για την οικονομία, το Δημόσιο, τον κατώτατο μισθό και την έκδοση του ομολόγου

**ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΜΗΔΕΝΙΣΤΕΙ
Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΝΟΣ
ΝΕΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ**

Τελευταίως, με αφορμή και την έξοδο της χώρας στις αγορές, καλλιεργείται ένα κλίμα ότι επιστρέφουμε στην κανονικότητα. Είναι έτσι;

Δεν υπάρχει τίποτα πιο επικίνδυνο από μια επιστροφή στην ίδια «κανονικότητα» που πριν από μια δεκαετία μας έφερε στην κρίση, δηλαδή σε μια εσωστρεφή και κρατικοδίαιτη οικονομία. Και πράγματι, ισχυρές δυνάμεις αδράνειας, εντός της ελληνικής οικονομίας, αλλά και της κοινωνίας ευρύτερα, τείνουν προς τα εκεί. Είναι σίγουρα πιο εύκολο να επιστρέψουμε στο παλιό τρόπο οργάνωσης της οικονομίας, με το να αναπτύσσουμε υπέρμετρα έναν αναποτελεσματικό δημόσιο τομέα, παρά να δοκιμάσουμε το καινούργιο στη χώρα μας, και άρα ακόμη άγνωστο. Είναι επίσης φυσιολογική μια αίσθηση νοσταλγίας για επιστροφή στο παρελθόν, όπου όμως η ευημερία στηρίχτηκε σε πολύ υψηλό δανεισμό, πόρους που δεν θα ξαναδούμε. Δυστυχώς, βλέπουμε συνολικά αρκετές ομοιότητες ανάμεσα στο 2019 και την περίοδο 2008-2009.

Ποιες είναι αυτές οι ομοιότητες;

Και' αρχήν, για να είμαστε ακριβείς, ας ξεχωρίσουμε διαφορές. Από πλευράς εξισορρόπησης των ισοζυγίων, τα «δίδυμα ελλείμματα», το δημοσιονομικό και το εμπορικό, όπως και το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας, έχουν ως έναν μεγάλο βαθμό διορθωθεί. Ωστόσο, αυτό συνέβη κυρίως μέσω της ύφεσης. Δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι καθώς μπαίνουμε στην ανάπτυξη, αυτή μπορεί να έρθει χωρίς να επανέλθει και ο εφιαλτής αυτών των ελλειμμάτων.

Επειτα, ακόμη και αν δεν υπάρχουν οι ανισορροπίες του 2008, έχουμε κληρονομήσει υψηλά χρέη, δημόσιο και ιδιωτικό, ενώ νοικοκυριά και επιχειρήσεις έχουν γενικότερα εξασθενήσει. Το «λίπος» των καταθέσεων, που κάπως εξισορροπούσε τα πράγματα στην αρχή της κρίσης, έχει φραγωθεί, δεν φτάνει για να καλύψει την ιδιωτική κατανάλωση, η καθαρή αποταμίευση είναι αρνητική. Η ασθενής οικονομία, δηλαδή, έχει διορθώσει μερικές ανισορροπίες, αλλά νοσταλγεί το 2008, όντας αρκετά εξασθενημένη, ενώ ταυτόχρονα φαίνεται να υποσιτίζει τους κινδύνους από μια πιθανή παγκόσμια ύφεση.

Σε αυτή τη λογική να εντάξουμε και την αντίληψη ότι αντί να μειώνονται οι φόροι και οι εισφορές, προκειμένου να ενισχυθούν οι επενδύσεις και να αυξηθεί η απασχόληση, επιλέγεται ως ανακούφιση στους ασθενέστερους μια μεγάλη αύξηση του κατώτατου μισθού;

Ναι, γιατί εξακολουθεί να υπάρχει η ψευδαίσθηση ότι το κράτος έχει τη λύση και τα χρήματα για όλους: Τις συντάξεις για τους συνταξιούχους, τους μισθούς για τους χαμηλά αμειβόμενους, ακόμη και κάποια εισοδήματα για τις επιχειρήσεις, μέσω ρυθμίσεων και ειδικών κανονισμών. Στον βαθμό που δεν υπάρχει νέος καθαρός δανεισμός στη χώρα, ο μόνος τρόπος να μοιράζει λεφτά το κράτος, είναι ανακυκλώνοντας τα υπάρχοντα. Στο ζήτημα του κατώτατου μισθού, για παράδειγμα, θα έπρεπε πράγματι να δοθεί κάποια αύξηση, αλλά αυτή οφείλει να είναι ανάλογη με την άνοδο της παραγωγικότητας, χωρίς να υπονομεύει την ανταγωνιστικότητα.

Έχουμε πληρώσει ακριβά στο παρελθόν, ιδίως τα πρώτα χρόνια μετά την είσοδο στο κοινό νόμισμα, τέτοιες πολιτικά ίσως ελκυστικές, αλλά εκτός οικονομικής λογικής αυξήσεις σε μισθούς, αλλά και τιμές. Σε μια χώρα όπως η

“

ΕΙΝΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΙΑ ΑΙΣΘΗΣΗ ΝΟΣΤΑΛΓΙΑΣ ΓΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ, ΟΠΟΥ ΟΜΩΣ Η ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΣΤΗΡΙΧΤΗΚΕ ΣΕ ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΟ ΔΑΝΕΙΣΜΟ, ΠΟΡΟΥΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΘΑ ΞΑΝΑΔΟΥΜΕ. ΔΥΣΤΥΧΩΣ ΒΛΕΠΟΥΜΕ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΑΡΚΕΤΕΣ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ 2019 ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2008-2009

Ελλάδα, όπου η ανεργία δεν αποκλιμακώνεται γρήγορα, και η «μαύρη» εργασία είναι υψηλή, μια μεγάλη αύξηση του κατώτατου μισθού μπορεί να πετύχει ακριβώς το αντίστροφο αποτέλεσμα από αυτό για το οποίο δόθηκε, δηλαδή να ενισχύσει τους πλέον αδύναμους.

Επειτα, σχεδόν το μισό από το κόστος που θα επιμνησθούν οι επιχειρήσεις, μπορεί να καταλήξει στα δημόσια ταμεία, μέσω των υψηλότερων εργοδοτικών εισφορών και των φόρων που θα πληρώσουν αυτοί οι εργαζόμενοι, και πολύ περισσότερο αν από το 2020 μειωθεί το αφορολόγητο.

Αν μια κυβέρνηση ήθελε πράγματι να βοηθήσει τους χαμηλά αμειβόμενους χωρίς να υπονομευθεί η ανάπτυξη, μεσοπρόθεσμα θα μείωνε τις εισφορές, αυξάνοντας έτσι τον καθαρό μισθό, μην επιτρέποντας αύξηση της μαύρης εργασίας, και βελτιώνοντας την ανταγωνιστικότητα στα προϊόντα των Ελλήνων εξαγωγέων, που άλλωστε δεν έχουν πρόσβαση στον δανεισμό, όσο η Ελλάδα απουσιάζει από τις αγορές.

Πώς είδατε την πρώτη μεταμνημονιακή έκδοση ομολόγου;

Θα έλεγα ότι είχε δύο όψεις. Αφενός ανέδειξε την απόσταση που μας χωρίζει από άλλες «μνημονιακές» χώρες, όπως η Πορτογαλία, που δανείζεται με 0,4% και όχι με 3,6% όπως εμείς. Αφετέρου σηματοδότησε την πρώτη έξοδο στις αγορές μετά τα μνημόνια και ως τέτοια ήταν πράγματι απαραίτητη προκειμένου να αποκατασταθεί η σχέση της Ελλάδας μαζί τους, ώστε να ακολουθήσουν κι άλλες εκδόσεις.

Οι κινήσεις πρέπει να συνεχιστούν και τους επόμενους μήνες. Δεν υπάρχει πολυτέλεια να περιμένουμε την όποια επόμενη κυβέρνηση να το κάνει μετεκλογικά. Ο κίνδυνος η οικονομία να συνεχίσει να κινείται ουσιαστικά αποκομμένη από διεθνή χρηματοδότηση παραμένει. Κάθε μήνας που χάνεται, και εφόσον αποκτήσουμε τελικά επαφή με τις αγορές, μόνο μετεκλογικά, θα το πληρώσουμε ακριβά, αφού εγκυμονεί ο κίνδυνος στην πορεία της χρονιάς οι αγορές να γίνουν πιο νευρικές. Επίσης, όσο καθυστερούμε, θα παραμείνει υψηλό το κόστος χρηματοδότησης της οικονομίας, δηλαδή των επιχειρήσεων και των τραπεζών, άρα η οικονομία δεν θα μπορεί να δανειστεί, οι επενδυτές θα παραμένουν διστακτικοί.

Τι βλέπουν, αλήθεια, σήμερα στην Ελλάδα οι αγορές και οι επενδυτές;

Βλέπουν το γενικότερο περιβάλλον και αμφιβάλλουν αν η χώρα έχει τη βούληση και τις δυνάμεις να κινήσει σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Παρατηρούν μια χώρα που μόλις

έληξε τυπικά το πρόγραμμα και, δίχως να έχει διασφαλίσει την ομαλή χρηματοδότησή της, στρέφει την προσοχή της οικονομικής πολιτικής της σε επιδόματα, αυξήσεις μισθών και υποσχέσεις. Βλέπουν επίσης ότι σε μεγάλο βαθμό δεν έχουμε διδαχθεί από τα παθήματα της δεκαετίας. Και παρ' ότι η Ελλάδα έζησε περισσότερο από κάθε άλλον στο πετσί της την κρίση, εν τούτοις έχει τη φυσική τάση να επιστρέφει πίσω στους παράγοντες που τη γέννησαν.

Έχετε κατά καιρούς μιλήσει, όπως και άλλοι, για τον κίνδυνο επιστροφής της Ελλάδας σε ένα νέο μνημόνιο. Εκτιμάτε ότι συνεχίζουν να συντρέκουν αυτές οι προϋποθέσεις;

Είτε μας αρέσει είτε όχι, πλέον στην ευρωζώνη υπάρχουν οι μηχανισμοί, προκειμένου να καταφύγει σε αυτούς μια χώρα που θα αντιμετωπίσει δυσκολία χρηματοδότησης. Εάν, τώρα, στοιχημάτιζε ο οποιοσδήποτε ποια χώρα θα μπει πρώτη κάποια στιγμή στο μέλλον, εγγύτερο ή πιο μακρινό, σε αυτόν το μηχανισμό, νομίζω οι εννέα στους δέκα θα έδειχναν ξανά την Ελλάδα, και αυτό δεν είναι το πιο κακό σενάριο. Το χειρότερο σενάριο είναι να αναζητά η Ελλάδα μια τέτοια χρηματοδότηση, αλλά λόγω πολιτικών και οικονομικών περιστάσεων, είτε αυτό να μην είναι εφικτό είτε να απαιτούνται δρακόντεια όροι. Κάποιοι θέλουν να το λιπομονούν, ωστόσο στα ελληνικά προγράμματα δόθηκε αρκετός χρόνος αντιμετώπισης των ελλειμμάτων, και δεν ξέρω αν θα συμβεί το ίδιο την όποια επόμενη φορά.

Το ερώτημα είναι πόσο κοντά είναι ο κίνδυνος προσφυγής σε ένα νέο πρόγραμμα;

Θέλω να πιστεύω ότι δεν είναι κοντά, παρ' ότι πάντα θα αποτελεί ένα ενδεχόμενο. Άρα, τα επόμενα τρία χρόνια είναι πολύ κρίσιμα, καθώς πρέπει να επιτυγχάνουμε ρυθμούς ανάπτυξης πάνω από το 2,5% και να δανειζόμαστε με επιτόκιο 2%, τότε αυτό σημαίνει πως η ελληνική οικονομία μπορεί τουλάχιστον να αναχρηματοδοτεί τον εαυτό της.

Το θέμα, φυσικά, είναι πώς θα πετύχει η Ελλάδα τέτοιους ρυθμούς...

Η απάντηση δεν είναι καθόλου αυτονόητη, όταν η Ελλάδα έχει ένα δυσμενές δημογραφικό προφίλ και ταυτόχρονα χαμηλές δυνατοότητες προσέλκυσης επενδύσεων και ασθενική παραγωγικότητα.

Γι' αυτό φοβάμαι πως δεν είναι ακριβές ότι η κρίση έχει παρέλθει, και άρα από εδώ και πέρα τα πράγματα θα είναι εύκολα, ούτε ότι είναι απλό για μια μελλοντική κυβέρνηση να «γυρίσει» την οικονομία, κάνοντας μόνο μερικές παρεμβάσεις σε επιμέρους τομείς.

Αυτά βλέπουν οι αγορές και οι ξένοι επενδυτές, και διατηρούν τις επιφυλάξεις τους για την ελληνική οικονομία, όπως αυτές αποτυπώνονται στο κόστος δανεισμού.

Πριν από δέκα χρόνια υπήρχε το ερώτημα: Είναι η Ελλάδα μια χώρα που μπορεί να τησάσει τις ανισορροπίες της; Αποδείχθηκε ότι μπορεί. Σήμερα το ερώτημα έχει αντικατασταθεί από το εξής: Είναι η Ελλάδα μια χώρα που θέλει να αλλάξει τα δομικά χαρακτηριστικά της ώστε να πηλαιοίσει αυτά του μέσου όρου της ευρωζώνης; Και σε αυτό ερώτημα ακόμη εκκρεμεί η απάντηση.